

Lakialoite 13

Aula ym.: Lakialoite laiksi opintotukilain 11 §:n muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan opintotukiuudistuksen jatkamista siten, että kodin ulkopuolella asuvien opiskelijoiden 20 vuoden ikään perustuvasta opintorahan porrastuksesta luovutaan asteittain. Näin ollen alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden epäoikeudenmukainen asema korjaantuu. Muualla kuin vanhempien luona asuville 20 vuotta nuoremmille korkeakoulussa opiskeleville esitetään opintorahan nostoa 1 570 markkaan eli samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden

kanssa. Tämä uudistus ehdotetaan toteutettavaksi 1.7.1996 alkaen. Muualla kuin vanhempien luona asuville 20 vuotta nuoremmille muussa oppilaitoksessa opiskeleville esitetään opintorahan nostoa 1 300 markkaan eli samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden kanssa. Tämä uudistus ehdotetaan toteutettavaksi 1.7.1997 alkaen. Lakialoitteen hyväksyminen edellyttää myös luopumista Lipposen hallituksen esittämistä opintotuen leikkauksista.

PERUSTELUT

Ahon hallituksen aikana uudistettiin opintotukijärjestelmää — taloudellisen niukkuudenkin oloissa. Opintorahan suuruutta nostettiin tuntuvasti samalla kun lainajärjestelmä muuttui markkinakorkoiseksi. Toimenpiteiden taustalla oli estää opiskelijoiden liiallinen velkaantuminen sekä mahdollistaa opiskelu vanhempien varallisuudesta riippumatta.

Opintotukeen jäi vielä puutteita. Keskustan tavoitteena on siksi jatkaa opintotukiuudistusta. Tällä vaalikaudella — opintotukiuudistuksen toisessa vaiheessa — tulee korjata opintotuen sisäisiä ongelmakohtia. Näistä kipein on alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden ikään perustuva opintorahan porrastus. Muualla kuin vanhempien luona asuvien opiskelijoiden osalta tulee ikärajat asteittain poistaa.

Varoja opintotukijärjestelmän kehittämiseen saadaan säästyvistä vanhojen opintolainojen korkotukimäärärahoista. Kun tänä vuonna valtio maksaa opiskelijoiden lainojen korkotukena ja -avustuksina sekä takausmaksuina noin 400

miljoonaa markkaa, niin vuonna 1998 tämä rahamäärä on korkeintaan noin 180 miljoonaa markkaa. Säästöä tähän vuoteen verrattuna olisi siis noin 220 miljoonaa markkaa. Säästyvä summa voi olla huomattavasti suurempikin, kun valtion takausvastuut jäänevät paranevan työllisyyskehityksen oloissa arvioitua 100 miljoonaa markkaa pienemmiksi. Lisäksi opintolainajärjestelmän muuttaminen on tähän saakka tuonut säästöä jo noin 100 miljoonaa markkaa. Korkeimmillaan valtio on maksanut opiskelijoiden lainojen korkotukena ja -avustuksina sekä takausmaksuina noin 500 miljoonaa markkaa vuodessa.

Näillä säästyvillä varoilla voidaan siis asteittain korjata alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden epäoikeudenmukainen asema. Muualla kuin vanhempien luona asuvan alle 20-vuotiaan korkeakouluopiskelijan opintorahan määrä tulee nostaa 1 570 markkaan eli samalle tasolle muiden opiskelijoiden kanssa 1.7.1996 lähtien. Kustannusvaikutus ensi vuodelle on tällöin noin 22

miljoonaa markkaa. Tähän lukuun sisältyy vaki-naistettavien ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden opintorahan korotus 1 570 markkaan.

Toisena askeleena opintotuen ikärajojen poistamisessa on muussa oppilaitoksessa opiskelevan kodin ulkopuolella asuvan alle 20-vuotiaan opintorahan korottaminen 1 300 markkaan eli samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden kanssa. Tämä ns. toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevia koskeva uudistus tulee toteuttaa 1.7.1997 lähtien. Sen kustannusvaikutus on vuoden 1997 osalta vajaat 150 miljoonaa markkaa ja sen jälkeen vuositasolla noin 300 miljoonaa markkaa.

Lipposen hallituksen esittämiä leikkauksia opintorahan tasoon ei tule hyväksyä, sillä opin-

toraha on jo nyt perusturvaetuuksista alhaisin. Opiskelijoiden velanoton tarvetta on päinvastoin koetettava vähentää. Opintorahaa tulee kehittää asteittain vähimmäistoimeentulon takaavaksi. Lisäksi opintolainan ottamiseen liittyviä riskejä tulee vähentää asevelvollisuuden, äitiyden ja työttömyyden aikana esimerkiksi erityisellä korvaustuksella. Samoin on etsittävä keinoja pitkään opiskelleiden välinputoaja-aseman korjaamiseksi niin, ettei opiskelija joudu kaiken perusturvan ulkopuolelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain 11 §:n muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 11 §:n 1 momentin 2 kohta ja

lisätään 11 §:n 1 momenttiin uusi 3 kohta, jolloin nykyinen 3 kohta siirtyy 4 kohdaksi, sekä lisätään väliaikaisesti 11 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä on:

2) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 1 570 markkaa;

3) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle muussa oppilaitoksessa asuvalle 1 300 markkaa kuukaudessa;

3 a) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle muussa oppilaitoksessa opiskelevalle 500 markkaa kuukaudessa; sekä

Tämän lain 11 §:n 1 momentin 2 kohta tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996. Lain 11 §:n 1 momentin 3 kohta tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1997. Lakiin väliaikaisesti lisätty 11 §:n 1 momentin 3 a kohta tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996, ja sen voimassaolo päättyy 30 päivänä kesäkuuta 1997.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1995

Maria Kaisa Aula
Armas Komi
Aino Suhola
Raimo Liikkanen
Mari Kiviniemi
Anu Vehviläinen

Eero Lämsä

Markku Vuorensola
Ossi Korteniemi
Matti Väistö
Hannes Manninen
Jorma Huuhtanen
Vuokko Rehn

Seppo Kääriäinen
Aapo Saari
Annikki Koistinen
Kyösti Karjula
Liisa Hyssälä
Aulis Ranta-Muotio

Anneli Jäätteenmäki